

ESG-СТРАТЕГІЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасним трендом і необхідною умовою стійкості бізнесу виступає ESG-стратегія. ESG (*Environmental, Social, Governance*) – це модель сталого розвитку підприємств із акцентом на їхньому впливі на довкілля, взаємодію зі суспільством та відповідальним управлінням [1]. Особливо це актуально для аграрних підприємств, де ESG-стратегія важлива щодо забезпечення реалізації природоохоронної, соціальної та економічної функції. Відповідно, ESG-стратегія – це комплексний підхід, принцип управління, що передбачає інтегрування екологічних, соціальних і корпоративних факторів у стратегію розвитку аграрного підприємства.

Отже, ESG – це зведення правил і підходів до ведення бізнесу, що містить такі елементи та аспекти. *Екологічний* – оцінює вплив діяльності аграрного підприємства на довкілля та зусилля щодо збереження ресурсів. Важливими елементами тут виступають: захист ґрунтів і біорізноманіття, гуманне поводження з тваринами, впровадження енергоефективних технологій і ресурсозбереження, управління викидами шкідливих речовин, ефективне використання водних ресурсів, орієнтація на органічні харчові продукти тощо. Так як Україна виступає потужним виробником агропродовольчої продукції, важлива участь аграрних підприємств у пом'якшенні впливу на зміни клімату та збереженні екосистем.

У *соціальному* напрямі аграрне підприємство повинно враховувати свою соціальну відповідальність, починаючи від глобальних питань дотримання стандартів праці і до більш рутинних питань, таких як безпека на робочому місці та здоров'я працівників. Серед ключових аспектів – гарантування безпечних і комфортних умов праці, дотримання прав працівників. Проте крім персоналу, це стосується партнерів, постачальників, клієнтів та споживачів. У ширшому розумінні підприємство несе відповідальність як перед співробітниками, так і спільнотами / громадами та суспільством загалом. Важливим на сьогодні є сприяння розвитку сільських громад.

Корпоративний аспект стосується ефективного управління аграрним підприємством, впровадження прозорих корпоративних стандартів, етичного поводження та рівних можливостей. Зокрема, це стосується ефективності стратегічного управління, відповідального фінансового планування та прозорості звітності, а також антикорупційних заходів, чесних операційних практик, нових управлінських підходів та ін.

Звідси випливає припущення, що ESG-стратегія в Україні насамперед стосується великих аграрних підприємств, зокрема холдингового типу. Елементи ESG-стратегії можуть бути запроваджені на середніх і малих підприємствах, проте здебільшого стримуються браком коштів на реалізацію ESG-принципів. Для фермерів можливості ще обмеженіші, проте не нульові.

Переваги впровадження ESG-стратегії стосуються насамперед зниження ризиків, адже допомагає ризик-менеджменту зменшити приховані ризики, пов'язані зі змінами клімату, соціальними конфліктами, що можуть негативно впливати на діяльність аграрних підприємств. Стратегія забезпечує створення умов для безпечної та надійної виробничої діяльності. Впровадження ESG-стратегії робить підприємства більш привабливими для інвесторів, оскільки демонструє їх збалансований підхід до ризиків та зобов'язань перед суспільством, також полегшує отримання кредитів. Аграрні підприємства, які дбають про екологію, соціальні аспекти та корпоративну етику, зарекомендовують себе як відповідальні гравці, що сприяє покращенню взаємин зі зацікавленими сторонами, споживачами та інвесторами. Це сприяє підвищенню репутації підприємства. Впровадження ESG-стратегії дозволяє аграрним підприємствам мати переваги при входженні на ринки країн та регіонів, які розвивають регуляторні стандарти та ставлять вимоги до екологічної та соціальної відповідальності підприємств.

Рекомендації для успішного впровадження ESG-стратегії на аграрних підприємствах стосуються аналізу поточного стану, тож необхідно визначити слабкі та сильні сторони в контексті ESG-вимог. Це допоможе виокремити пріоритетні напрями для змін. Ефективне впровадження ESG-стратегії потребує активної участі всіх рівнів управління та співробітників підприємства. Також важливо залучити інвесторів, клієнтів і представників громадськості для забезпечення діалогу. Аграрні підприємства повинні розробляти конкретні ключові показники, за якими можна відстежувати прогрес у впровадженні ESG-стратегії. Ці показники мають бути вимірювані та звітні, що допоможе забезпечити прозорість та відповідальність.

Для досягнення ESG-цілей, аграрні підприємства можуть потребувати інвестицій у нові технології та інновації, спрямовані на підвищення ефективності, екологічної відповідальності та позитивного соціального впливу. ESG-стратегія повинна бути динамічною та адаптивною. Після впровадження необхідно здійснювати моніторинг результатів, вносити корективи, а також оцінювати вплив стратегії на всіх рівнях діяльності підприємства. Відповідно, ефективне впровадження ESG-стратегії стосується всіх структурно-функціональних аспектів діяльності аграрних підприємств [2].

Висновок. ESG-стратегія для аграрних підприємств є важливим інструментом для досягнення сталого розвитку, забезпечення екологічної та соціальної відповідальності, покращення репутації, залучення інвестицій. Впровадження ESG-підходу допоможе підприємствам стати більш конкурентоспроможними на довгостроковому горизонті, сталішими, готовими до майбутніх викликів.

Список використаних джерел

1. Liang Y., Lee M.J. and Jung J.S. Dynamic Capabilities and an ESG Strategy for Sustainable Management Performance. *Front. Psychol.* 2022. Volume 13:887776. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2022.887776/full>
2. Євдокименко В. та ін. Структурно-функціональні складові регіональної аграрної політики. *Регіональна економіка*. 2005. №2. С. 160-166.